



131102 Alla helgons dag Simon Johansson

Denna helg brinner ljusen på många av våra gravar. Vi minns och tänker lite extra på de som tidigare var så självklara i vår bekantskapskrets men inte längre finns med, de som avlidit. Kanske vi också i samband med det tänker tillbaka på deras liv, funderar på vad de betytt för oss. Vi kan också i samband med det se tillbaka på våra egna liv och ser vad det blev av dem, kanske man tycker att det varit en bra tid, men oftast ser man också saken i backspegeln och inser att om jag fått göra om det där skulle jag gjort annorlunda.

Vi saknar de som inte längre finns, kanske blir det nu extra tydlig vad de betydde, nästan mer än då de levde. Kanske de också stod för det vi lärt oss uppskatta. Vår man eller fru eller våra föräldrar eller barn bar kanske på egenskaper som är äkta och genuina hos en människa. Vi talar ibland om karaktärsdrag och i det här fallet är det ju de goda karaktärsdragen vi gärna sätter värde på. Det för oss också samman med dagens tema – helgonen och helgelsen.

Men ljusen på kyrkogårdarna denna helg påminner också om det eviga livet. Om alla de som inte ger upp utan kämpar för ett gott liv, för fred, för rättvisa och för framtiden, det eviga livet, de vi har som förebilder mer eller mindre. Några av dem har på ett särskilt sätt blivit föredömen för många – helgon eller trons vittnen. Människor som inte gett upp utan envist kämpat för en bättre värld för alla och i sitt liv återspeglat Guds kärlek utan att ens själva tänka på det eller göra någon affär av det. De visar också genom sina liv att livet är starkare än döden, inte ens döden skrämmer deras energi och kamp.

Kyrkan uppmärksammade tidigt helgon det finns antydningar i Bibeln, exempelvis i Hebreerbrevet. *"När vi nu är omgivna av en sådan sky av vittnen"* Men helgonkulten tog framförallt fart efter en tid av stora förföljelserna av kristna de första tre århundradena efter Kristus. Vördnaden för Helgon har sedan dess växt och blivit omfattande framförallt i den katolska och i de ortodoxa kyrkorna. Ibland har tonats ned i de protestantiska kyrkorna eftersom den på sina håll och felaktigt använda skymt blicken för Gud. På senare år har intresset för helgon blivit vanligare också i vår kyrka och jag tänker att det är bra. Men viktigt är att helgon är förebilder för oss, de skall visa på Gud inte ersätta eller stå i vägen för Gud.

Kanske vi inte ska tala om Helgon utan om förebilder (Trons vittnen – Helgon och martyrer). Vi vill alla ha förebilder och söker efter sådana. Vilka förebilder har du och jag egentligen och vad strävar vi efter? Kanske efter att kopiera andra människor? Vi glömmer lätt bort att vi var av oss bär en bild i oss, är Guds avbild. Men vi ser ju i alla fall i vår kultur hellre ner på oss än att våga se oss själva som förebilder – eller hur? Men även det i oss som är trasigt kan användas till något gott. Gud kan vända det trasiga så att det får bli till nytta och glädje.

Det berättas att en präst i Katedralen i Notre Dame fick ofta besök av människor som i många andras ögon var totalt misslyckade, människor som hade mord på sitt samvete, kämpade med olika former av missbruk eller upplevde sig trasiga på annat sätt. Just de människorna sökte sig till honom. När en ung svensk assistent (som idag är präst) frågade honom varför de sökte sig just till honom blev hans svar. *De behöver hjälp att bryta sitt självdestruktiva beteende, de behöver hjälp att se att de är Guds avbild. Vi behöver ibland hjälp att ta in att vi är just – Guds avbild. Och hjälp att se att vi är älskade för dem vi är, inte för det*



vi borde vara. Just som vi är även med de brister vi bär på. Bristerna kan också Gud använda om vi överlåter dem till honom.

I evangeliet säger Jesus säger att vi är eller skulle kunna vara - salt och ljus. Jag tror vi ganska lätt kan förstå bilden. Salt användes på Jesu tid vid förbränningsprocesser men det håller inte hur länge som helst. I vårt land har det också använts vid lagring, saltning av kött före frysboxarnas tid.

Ljus vet vi vad det är, det som lyser i mörkret inte minst så här års. Bilden är ursprungligen hämtad från antika städer som ofta låg på en höjd för att kunna synas i sin omgivning. Det är därför inte svårt att förstå varför Jesus använder just salt och ljus som symboler då han vill försöker berätta vad som är viktigt. Ett sätt att leva, att sträva efter att vara salt och ljus är att försöka vara äkta och autentisk.

Vi får vara "salt och ljus" och även om vi upplever oss vara långt ifrån det så är det i alla fall det Gud vill forma oss till. Jesu ord om salt och ljus föregås av de berömda saligprisningarna i Bergspredikan. Salig betyder egentligen – lycklig eller mer än lycklig. Här lyfter Jesus fram djupt mänskliga drag fram som jag har sett hos många medmänniskor på olika sätt både hos kristna, och människor med annan tro och icke kristna, djupt mänskliga drag som fattigdom, ödmjukhet, barmhärtighet och uthållighet. Drag som vi alla bär på för att vi är Guds avbild men som skulle kunna känneteckna den som vill leva i Jesu efterföljd. *Saliga ni som är fattiga, saliga ni som hungrar, saliga ni som gråter...*(3:e årgången)

Det finns många sådana förebilder i vår egen kristna tradition. Bland den sky av vittnen som helgonen utgör finns de som är - de fattiga i Anden. Här tänker jag att vi har den unge Augustinus som var färdig med det som världen hade att ge och längtade efter något mer. *Mitt hjärta är oroligt till det finner ro hos dig.* Det kan också vara de som är förebilder i enkelhet. Den helige Franciscus, hans fattigdomsideal har inspirerat många. Att avstå för att kunna ge andra, kanske han är aktuell också idag.

Några av helgonen/trons vittnen har visat barmhärtighet, till dessa här väl Moder Teresa och hennes arbete bland slummen i Calcutta. Men vi har lika många lokala goda nationella exempel på det. Också så finns de som visat civilkurage, de som förföljs för rättfärdighetens skull. En av dem var Maximilian Kolbe som var verksam i Auschwitz och som gjort sig känd för att själv låta sig dödas istället för en judisk fånge. Detta för att bara några exempel på människor som på olika sätt fått vara förebilder för många andra, fler av dem blev också helgonförklarade eller som vi skulle kunna kalla för trons vittne.

Kanske har vi också andra förebilder i litteratur, teater, konst och musik och film, människor som är förebilder för oss på olika sätt. Vi behöver förebilder, människor att se upp till tydligt eller mindre tydligt kopplad till kristen tro, vi behöver det för att inte tappa fokus och inte ge upp att kämpa för rätt och rättfärdighet (vara salt och ljus).

Men vill jag alltid och orkar jag det? Klyftan mellan ideal och verklighet finns där hela tiden ideal och verklighet kan ha varit det som motiverade dem som vi ibland kallar för helgon/trons vittnen? Vi har alla ett stråk av gudslighet hos oss de kan vi behöva hjälpa varandra med att se och bekräfta de sidorna hos oss. Men vi kan också träna oss i allt överlämna e sidor hos oss som vi är mindre nöjda med, det som inte är bra i Guds händer formas av Gud till något bra. För helgonlika blir vi inte av oss själva, det är Guds verk, helgelsen.



Det är precis så helgonen har gjort. De är inga änglar, men de har vågat komma med sin trasighet till Gud. Teresa Avila, en som kallats helgon berättar i sina böcker om hur hon kämpar med sina egna tillkortakommanden. När hon ser sin egen otillräcklighet, upptäcker hon glädjen hos Gud och glädjen av att tjäna sin nästa.

Så när vi ser ljusen lysa på kyrkogårdarna denna helg som en påminnelse om dem vi saknar men de kan också få påminna oss om de vi ser upp till, de som varit goda förebilder i tro och liv. Vi får tacka för alla dessa förebilder som aldrig gav upp och därför påminner oss om att det aldrig är kört. Också du och jag är älskade i vår brist och får vara världens salt och ljus.